

SamenStarten App ter ondersteuning van gesprek in de JGZ in Nederland: implementatie in gang

Olivier Blanson Henkemans,¹ Marjolein Keij,² Marga Beckers,³ Mascha Kamphuis¹

De SamenStarten App is ontwikkeld ter ondersteuning van het gesprek tussen jeugdverpleegkundigen en ouders tijdens het huisbezoek. Met de App verloopt het gesprek gestructureerd en krijgt de ouder meer verantwoordelijkheid. Dit artikel bespreekt een landelijk implementatietraject van de App. Het resultaat: vergroting van de bekendheid van de App, verpleegkundigen voelen zich bekwaam tijdens gebruik, en regio specifieke ondersteuning.

SAMENSTARTEN APP

Via het signalerings- en doorverwijsprogramma SamenStarten worden kinderen en gezinnen die te maken hebben met een hulpvraag in de jeugdgezondheidszorg (JGZ), bijvoorbeeld rondom opvoeden of financiën, vroegtijdig gesignaleerd en ondersteund. Huisbezoeken vormen een belangrijk onderdeel van SamenStarten. In het verleden bleek echter dat jeugdverpleegkundigen tijdens deze huisbezoeken niet altijd in staat zijn oudercompetenties te versterken, hulp te verlenen en/of te verwijzen naar hulpinstanties (zoals maatschappelijk werk).

Om ondersteuning te bieden aan de huisbezoeken is de 'SamenStarten App' ontwikkeld, die draait op een Tablet PC. De App bevat vier functionaliteiten voor verpleegkundige en ouders:

- 1 Tekstuele en visuele gespreksondersteuning voor ouder en verpleegkundige.

- 2 Inhoud (folders, filmpjes en websites) en hulpinstellingen gericht op een hulpvraag.
- 3 E-mailverslag van het gesprek voor de ouder en verpleegkundige.
- 4 Tools (onder andere professionele websites en instructies) voor de verpleegkundige.

In 2013 onderzocht een projectgroep, bestaand uit medewerkers van TNO en de GGD Amsterdam, hoe jeugdverpleegkundigen en ouders de SamenStarten App ervaren en hoe de App bijdraagt aan signalering, hulpverlening en doorverwijzing. Resultaten waren positief.¹ Ouders beoordeelden de huisbezoeken met App beter dan huisbezoeken zonder App. Ouders met een laag opleidingsniveau beoordeelde huisbezoeken lager dan ouders met een hoog opleidingsniveau. Echter wanneer de App werd ingezet was de beoordeling vergelijkbaar. Met de App verliep de communicatie vlotter en verpleegkundigen vonden ouders meer bekwaam om de hulpvraag zelf aan te pakken. Ouders vonden dat de verpleegkundigen met de App nauwkeuriger luisterden en dat zij meer in staat werden gesteld vragen te stellen, die bovendien beter werden beantwoord.

In het kader van een ZonMw 'Verspreidings- en implementatie Impuls' (VIMP) is de SamenStarten App geïmplementeerd bij een drietal Nederlandse JGZ organisaties. Tijdens het eerdere onderzoek in 2013 kwamen enkele knelpunten met de SamenStarten App naar voren, die aangepakt dienden te worden om het succes van de het gebruik van de App en de implementatie te vergroten.¹ De meeste verpleegkundigen moesten gewend raken aan het gebruik van de Sa-

menStarten App als onderdeel van huisbezoek en wilden nog meer zelf de voordelen ervaren. Daarnaast was het van belang dat het management de App positief uitdroeg binnen de organisatie en het gebruik stimuleerde. Ten slotte ontbrak de mogelijkheid om zelf op een eenvoudige wijze de inhoud en verwijzinstellingen van de regionale jeugdzorgkaart samen te stellen en te onderhouden.

IMPLEMENTATIETRAJECT

Om deze knelpunten aan te pakken zijn tijdens het implementatietraject strategieën gekozen op basis van 1) de analyse van de doelgroep, de vernieuwing en de context en 2) kennis over implementatie van vernieuwingen in de zorg van Fleuren en collega's.² Tabel 1 toont gekozen strategieën en acties. Het implementatietraject is uitgezet bij de JGZ organisaties Icare, GGD Hollands Noorden en Stichting Amsterdamse Gezondheidscentra (SAG). Tijdens diverse evaluatiemomenten zijn betrokken verpleegkundigen en coördinatoren via een digitale vragenlijst gevraagd naar 1) de bekendheid met de App, 2) de mate van gebruik, 3) de ervaren tevredenheid met en meerwaarde van de App, 4) de mate waarin men kennis, vaardigheden en eigen-effectiviteit ervaart die nodig zijn om de App effectief te gebruiken, 5) ontwikkelpunten van de App, 6) het verwachte gebruik op de lange termijn.

RESULTATEN

Binnen de JGZ organisaties zijn verschillende lagen van de organisatie bekend geraakt met de SamenStarten App, namelijk jeugdverpleegkundigen, stafverpleegkundigen en management, maar

¹ TNO, Leiden

² GGD Amsterdam, Amsterdam

³ Nederlands Centrum Jeugdgezondheidszorg, Utrecht

Tabel 1. Implementatietraject: geselecteerde strategieën, acties en doelstellingen ter verbetering van de SamenStarten App en implementatie.

Strategieën	Acties
Concrete en eenduidige handelingsvoor- schriften, vernieuwing en effectieve en bruikbare materialen voor gebruikers Actieve promotie van vernieuwing, via interpersoonlijke communicatie Training vernieuwing bij het eerste én vervolggebruik Ervaringen uitwisselen tussen gebrui- kers en van elkaars ervaringen leren Evalueren mate van adoptie, implemen- tatie en continuering	Geschikt maken van de App voor regionaal gebruik: webtool voor verzamelen inhoud en hulpinstellingen, functie in app om deze per regio aan te bieden Verzamelen inhoud en verwijzinstellingen per regio door verpleegkundigen en coördinatoren Introduceren van de SamenStarten App bij verpleegkundigen en management Informeren van ketenpartners via verpleegkundige en coördinatoren Trainen van verpleegkundigen in het gebruik van een tablet pc en de SamenStarten App en training-on-the-job Ervaring opdoen met gebruik van de App tijdens huisbezoeken door verpleegkundigen Tussentijdse evaluatie met 'tips&tricks' Evalueren van het gebruik van de App aan de hand van: <ul style="list-style-type: none"> • Gebruiksverslagen verpleegkundigen • Vragenlijsten verpleegkundigen en ouders • Tussentijdse en eindevaluatie verpleegkundigen en coördinatoren Publiceren resultaten in publicaties en presentaties in Nederland

ook andere betrokken disciplines, zoals (staf)pedagogen. Via nationale publicaties en presentatie en via communicatie vanuit het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ) betrokken als projectadviseur zijn landelijk JGZ organisaties geïnformeerd over de App. Deelnemende verpleegkundigen hebben drie maanden lang de SamenStarten App toegepast tijdens huisbezoeken. In totaal zijn bij 54 huisbezoeken vragenlijsten ingevuld. De ouders gaven de huisbezoeken een 9,1 (op een schaal van 0, heel slecht, tot 10, heel goed). Dit is vergelijkbaar met de beoordeling tijdens de evaluatie van de SamenStarten App in 2013. De meerwaarde zat volgens de verpleegkundigen in: de kracht van de visuele gespreksondersteuning; de inhoud en verwijzinstellingen van de App op-maat én regionaal; het meer systematisch werken; de impact op de regio bij de ouder. Na de training gaven de verpleegkundigen aan dat zij zich voldoende geïnformeerd, vaardig en effectief voelden om op huisbezoek te gaan. De evaluatie van de huisbezoeken heeft een aantal ontwikkelpunten opgeleverd die liggen op het vlak van de inhoud, functie van de App, en behoefte aan een ouderportaal voor continuering communicatie en hulpverlening. Ten slotte gaven de deelnemers aan dat de SamenStarten App goed aansluit bij de

centrale thema's die spelen in het kader van de transitie, namelijk vergroten eigen kracht ouders, focus op outreachende hulp en preventie, en afstemming tussen verschillende keten- en verwijzpartners betrokken bij de zorg voor de jeugd.

TOT SLOT

Tijdens het implementatietraject zijn verschillende strategieën en acties succesvol toegepast. Deze hebben bijgedragen aan de adoptie en implementatie van de SamenStarten App bij verschillende JGZ instellingen. Ook is continuering van het gebruik van de App kansrijk. De betrokken organisaties gaan nu zelfstandig verder met de App. De belangrijkste stap daarbij is het opstellen van een business case. De hoofdvraag: hoe de SamenStarten App organisatorisch, technisch en financieel borgen in de reguliere hulpverlening, met het oog op de transitie? Deze vraag kan het best beantwoord worden samen met het NCJ, gemeenten, keten- en verwijzpartners, en niet te vergeten de ouders.

ABSTRACT

Implementation of StartingTogether App supporting preventive youth health care in the Netherlands

How can preventive youth health care profit from the benefits of the Star-

tingTogether App? This article discusses national implementation of the App. The results : increased familiarity of the App, nurses who felt more equipped to use it, and region specific support.

Keywords: preventive youth health care, family-centered program, mHealth, adoption

LITERATUUR

1. Fleuren M, Wilde E, Mikolajczak J, Stals K, Paulussen T. Conditie voor effectieve invoering jeugdinterventies: een kennissynthese. Tijdschr Gezondheidsz 2009;6:245-8
2. ZonMw. App helpt bij gesprekken over opvoeding. JGZ Samen blijven vernieuwen; Den Haag: Zonmw, 2014. <http://www.zonmw-jeugdmagazines.nl/magazine/vernieuwing-uitvoeringspraktijk-jgz/#/10/1708>

CORRESPONDENTIEADRES

Dr. O.A. Blanson Henkemans, TNO, Schipholweg 77-89, 2316 ZL, Leiden, tel. 088-8666186, e-mail: olivier.blansonhenkemans@tno.nl